

*Дар'я Володимирівна Ємельянова,**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри західних і східних мов і методики їх навчання,**Людмила Аврамович,**студентка фізико-математичного факультету,**Південноукраїнський національний педагогічний університет**імені К. Д. Ушинського,**вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна*

ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

У статті розглядається проблема активізації іншомовної підготовки майбутніх учителів фізики з використанням інформаційних комп'ютерних технологій з метою формування самоосвітньої компетентності. Високий рівень володіння і серйозна зацікавленість сучасними технологіями студентів – майбутніх учителів фізики – як результат професійної підготовки дозволили застосувати ці можливості в якості потужного інструменту формування їхньої самоосвітньої іншомовної компетентності, про що свідчила активність студентів як під час аудиторних занять, так і при виконанні самостійної роботи.

Ключові слова: компетентність, самоосвітня іншомовна компетентність, формування, майбутні учителі фізики, самоосвіта.

Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті визначила, що її головною метою є забезпечення високої якості знань випускників середньої та вищої школи. На думку багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників, в якості перспективного напрямку оновлення освіти, що відповідає сучасним вимогам, слід розглядати компетентнісний підхід. Впровадження компетентнісного підходу в освіті дозволяє поєднати цілі освіти та професійну діяльність, перейти від відтворення знання до його застосування та організації професійної діяльності, зорієнтуватися на нескінченну різноманітність професійних і життєвих ситуацій.

Визначальними категоріями компетентнісного підходу в освіті є поняття компетенції та компетентності, які в педагогічній науці досить активно розробляються та різнобічно розглядаються, проте досі не мають однозначного змісту і визначення. Аналізуючи сутнісні характеристики цих категорій в освіті, можна дійти наступних висновків: компетенція – наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері; компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності та включає особисте ставлення до предмету та продукту діяльності; компетентність – це утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми та завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету та результату діяльності. Компетентним можна стати, опановуючи певні компетенції та реалізуючи їх у досвіді конкретної діяльності [1-5].

На підставі компетентнісного підходу, діяльнісної природи самоосвіти виникло фундаментальне і своєчасне поняття – самоосвітня компетентність. Самоосвітню компетентність досліджували Н. Бухлова, А. Добридень, А. Ратушинська, Т. Скоробогатова, О. Федоренко, О. Фоміна та ін. [6-8]. Зауважимо, що поняття «готовність» і «компетентність» близькі між собою, але відрізняються тим, що готовність визначає потенціальний стан входження в професійну діяльність, а компетентність – діючий стан особистості в реальному професійному середовищі. Науковці розглядають самоосвітню компетентність як необхідну складову професійної компетентності, що являє собою інтегровану якість особистості і характеризується наявністю певним чином організованих і структурованих знань, самоосвітніх умінь і навичок, мотивів, інтересу до самовдосконалення, досвіду самостійної діяльності, спрямованістю на освіту впродовж життя, цінних орієнтацій, що дозволяють успішно вирішувати питання власних самореалізацій, самовиховання та саморозвитку. На підставі проаналізованих наукових досліджень можна зробити висновок, що самоосвітня компетентність майбутнього вчителя являє собою сукупність ключової, базової та спеціальної компетентностей. Якщо ключові компетентності проявляються в здатності вирішувати професійні завдання на основі використання інформації, комунікації, то базові компетентності відображають специфіку певної професійної діяльності. Спеціальні компетентності відображають специфіку конкретної предметної або надпредметної сфери професійної діяльності вчителя [9-11].

Проблема сутності та структури самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя розглядалась багатьма як вітчизняними, так і зарубіжними науков-

цями [9-11], але проблема самоосвітньої компетентності саме майбутніх учителів фізики досі залишається поза увагою дослідників.

Метою статті є розгляд особливостей формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів фізики в процесі навчання іноземної (англійської) мови як необхідної складової професійної компетентності.

Навчання іноземної мови на немовних спеціальностях, як відомо, має сприяти розвитку комунікативної компетенції, формуванню такого рівня володіння іноземною мовою, який дозволить використовувати її для задоволення професійних потреб, реалізації особистих і ділових контактів, вихованню особистості вчителя фізики, здатної до самоосвіти. Однак, дослідження, проведені на немовних спеціальностях з метою визначення якості іншомовної підготовки, виявили, що значна кількість студентів має низький рівень володіння іноземною мовою. Причиною такої ситуації може бути низький рівень вихідної (шкільної) підготовки, незначна кількість аудиторних занять, відсутність професійного спрямування при навчанні іноземної мови та неефективна самостійна робота студентів [12]. Недостатність розвитку іншомовної комунікативної компетенції в сьогоденних умовах розширення міжнародних контактів є значущим фактором обмеження можливостей майбутнього вчителя фізики в його професійній роботі.

Для досягнення визначеної мети ефективну допомогу викладачеві та студентові може надати використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) й Інтернет ресурсів. Дійсно, специфіка предмета іноземної мови обумовлює активне та доречне застосування комп'ютера. Як відомо, провідним компонентом змісту навчання іноземної мови є навчання різним видам мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, письмо. Навчальні комп'ютерні програми є тренажером, який організовує самостійну роботу студентів, управляє нею і створює умови, за яких можливе формування самоосвітньої іншомовної компетентності. Кожен студент під час навчання аудіювання отримує можливість чути іноземну мову, під час навчання говоріння може вимовляти фрази англійською мовою в мікрофон, при вивченні граматичних явищ – виконувати граматичні вправи. Можна стверджувати, що використання комп'ютерів у процесі навчання іноземної мови – нагальна потреба часу.

Враховуючи високий рівень володіння і серйозну зацікавленість ІКТ студентів-майбутніх учителів фізики, які є не тільки користувачами, а й здатні до створення презентацій, сайтів, володіють комп'ютерними програмами, необхідно використовувати ці спеціальні компетентності в якості потужного інструменту формування їхньої самоосвітньої іншомовної компетентності.

Експериментально-дослідна робота з формування іншомовної самоосвітньої компетентності проводилася на базі Південноукраїнського національного педа-

гогічного університету імені К. Д. Ушинського впродовж 2015-2016 навчального року зі студентами фізико-математичного факультету, спеціальність 6.040203 -Фізика*. Згідно з навчальним планом, дисципліна ГЕ 012 «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на цій спеціальності вивчалася тільки протягом перших двох семестрів обсягом 48 годин аудиторних занять і 72 години самостійної роботи. Обмежена кількість годин викликала необхідність активізувати самостійну роботу шляхом застосування ІКТ як під час аудиторних занять, так і при організації самостійної роботи.

Як відомо, серед різноманіття нових педагогічних технологій, спрямованих на формування самоосвітньої компетентності, певний інтерес являє проектно-навчання. Сутність проектно-методики полягає в тому, що мета занять і способи її досягнення визначаються самими студентами на підставі їхніх інтересів, індивідуальних особливостей, потреб, мотивів й уподобань. При організації проектно-діяльності в процесі вивчення іноземної мови виникала педагогічна та психологічна проблема створення, формування та збереження вже наявної у студентів потреби спілкування іноземною мовою та пізнання засобами цієї мови особисто значущої професійної дійсності. Загальний принцип, на якому базувався метод проектів, полягав у встановленні безпосереднього зв'язку навчального матеріалу з змістом проекту. Проекти виконувалися у відповідності зі змістовними модулями навчальної робочої програми. Перед початком роботи над проектом викладач пояснював студентам тему модулю і потім в межах розроблюваного проекту акцентував увагу студентів на практичному застосуванні отриманих теоретичних знань.

Відповідно до навчального плану на першому курсі студенти-майбутні вчителі фізики вивчають розділ загальної фізики «Механіка», в якому вводяться основні фізичні терміни, формуються уявлення про властивості простору і часу, формулюються закони Ньютона. Тому студентами були обрані такі теми навчальних проектів: «Поняття про простір і час: від Ньютона до Ейнштейна», «Етимологія фізичних термінів», «Ісаак Ньютон - великий фізик всіх часів і народів». Були обрані також теми проектів, що стосуються проблем фізичної освіти і фізичної науки: «Фізика в школах України і Західної Європи», «Фізична освіта у вищих навчальних закладах України і Західної Європи», «Важливі напрямки фізики третього тисячоліття», «Фізичні інститути Національної академії наук України». Найважливішими факторами, які сприяли формуванню внутрішнього мотиву мовленнєвої діяльності при професійно спрямованому проектному навчанні були, перш за все, зв'язок ідеї проекту з реальним життям і наявність інтересу до виконання проекту з боку всіх його учасників. Під час розробки проекту передбачалася консультативно-координаційна функція викладача. Робота над проектом охоплювала три основних етапи з відповідним

змістом і функціями діяльності студентів і викладача: підготовчий, основний і заключний. Підготовчий етап був спрямований на створення мотивації, цілепокладання, планування. На цьому етапі студентами визначалася тема, аналізувалася проблема, уточнювалися цілі кінцевого результату. Студенти обговорювали завдання, висували шляхи їх вирішення, створювали робочі групи, розподіляли ролі, визначали джерела інформації, способи її збору. Основний етап полягав у прийнятті рішень, обговоренні шляху реалізації проекту, визначенні способів представлення результату, зборі інформації, творчій обробці проекту. На завершальному етапі проводився захист проекту і оцінка. Студенти на цьому етапі розробляли форму презентації, захищали проект, потім колективно аналізували його. Викладач спостерігав за студентами, контролював розвиток володіння всіма видами мовленнєвої діяльності: говорінням і розумінням на слух англійської мови, а також читанням і письмом, акцентував увагу студентів на засвоєнні змістовних модулів навчальної програми в процесі виконання проектів. Таким чином, співпраця з викладачем на паритетних підставах інтенсивно допомагала формуванню самоосвітньої іншомовної компетентності майбутніх учителів фізики.

Студентами спільно з викладачем був створений мультимедійний навчально-методичний комплекс, який становив сукупність електронних документів (файлів), об'єднаних під однією адресою (доменним ім'ям або IP -адресою) «npri-quest.at.ua» і надавав можливість одночасно використовувати різні форми надання інформації у комп'ютерній мережі та її обробки, тобто працювати в єдиному об'єкті створеного веб-сайту. Сайт містив у собі два основні блоки і один – додатковий.

Перший блок – інформаційно-навчальний – складався з таких частин: головна сторінка – парадний вхід сайту, який містив слоган сайту – “English: it's easy”, прапори англomовних країн, загальні відомості про особливості англійської мови та алфавіту; інформацію про сайт, яка містила короткі відомості про призначення і мету сайту, робочу програму курсу англійської мови за професійним спрямуванням для напряму підготовки 6.040203 – Фізика* з виділенням її структурних складових відповідно до вимог кредитно-модульної системи навчання. Робоча програма

курсу була побудована таким чином, що кожна тема змістового модулю містила гіперпосилання, що дозволяло перейти до її вивчення на ресурсі сайту.

Другий блок – контроль-розвивальний – містив такі складові: система тестів для контролю знань і навичок, у відповідності до змістових модулів; аналіз комп'ютерних навчальних програм з англійської мови, підручники, аудіокниги з англійської мови, навчальне відео, фільми англійською мовою з субтитрами російською мовою; кросворди.

Під час розробки навчально-методичного комплексу враховувалось, що формування самоосвітньої іншомовної компетентності – це складне педагогічне явище, яке включає структурні компоненти, що утворюють цілісну єдність, підпорядковану цілям освіти. Багатофункціональність інформаційних комп'ютерних технологій на підставі цікавості викладення матеріалу (доступ до інформаційно-довідкових ресурсів комп'ютерної мережі, електронні підручники, електронні словники, приклади, незвичайна форма подання матеріалу, пізнавальні ігри, розробка проектів, складання веб-квестів тощо) надавало можливість розвитку самоосвітньої іншомовної компетентності майбутніх учителів фізики.

Бесіди, опитування та анкетування студентів, а також результати сесії свідчили про те, що робота зі створення професійно спрямованих проектів, наявність розробленого студентами у співпраці з викладачем мультимедійного навчального комплексу з іноземної мови надали можливість інтенсифікувати навчальний процес; реалізувати інтерактивну взаємодію між всіма учасниками навчального процесу (студент – студент, студент – викладач, студент – група студентів); спростити функції контролю за рівнем знань, умінь і навичок студентів; здійснити постійний моніторинг успішності студентів; заощадити час на підготовку викладача до занять та створення роздаткового матеріалу; активізувати формування самоосвітньої іншомовної компетентності майбутніх вчителів фізики.

Ефективність використання інформаційних комп'ютерних технологій свідчить про необхідність їх застосування у подальших дослідженнях, пов'язаних з методикою навчання іноземної мови за професійним спрямуванням на інших немовних спеціальностях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Черемис І. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції / І. Черемис // Вища освіта України. – 2006. – № 2. – С. 84-88.
2. Бібік Н. М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н. М. Бібік // Науковий часопис НПУ ім. Михайла Драгоманова. – серія 17 (вип. 17). – 2010. – С. 71-75.
3. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів / С. Бондар // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – С. 8-9.

4. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до формування змісту освіти / О. В. Овчарук // Стратегія реформування освіти України. – Київ.: К.І.С., 2003. – 295 с.
5. Головань М. С. Компетентність і компетенції: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23-28.
6. Бухлова Н. В. Психолого-педагогічні умови підготовки вчителів до формування самоосвітньої компетентності учнів у процесі післядипломної педагогічної освіти / Н. В. Бухлова // Науковий часопис

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики. – Вип. 7 (17). – Київ : НПУ, 2007. – С. 174-179.

7. Добридень А. Формування самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя засобами інтерактивного навчання / А. Добридень // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010 – № 1. – С. 59-64.

8. Ратушинська А. С. Розвиток самоосвітньої компетентності студентів ВНЗ / А. С. Ратушинська. // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 26. – С. 258-263.

9. Скоробогатова Т. С. Развитие самообразовательной компетентности у будущего учителя информа-

тики / Т. С. Скоробогатова // Педагогическое образование в России. – 2011. – №4. – С. 206-210.

10. Федоренко О. Г. Сутність і структура самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя технологій / О. Г. Федоренко // Вісник ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 276-281.

11. Халзакова Л. А. Модель формирования самообразовательной компетентности учителя английского языка / Л. А. Халзакова // Молодой ученый. – 2012. – №3. – С. 423-427.

12. Емельянова Д. В. Формирование готовности будущих учителей гуманитарных дисциплин к самостоятельной работе в условиях кредитно-модульного обучения: дис. ... канд. пед. наук: 13. 00. 04 / Емельянова Дарья Владимировна. – Одесса. – 2011. – 203 с.

REFERENCES

1. Chemeris, I. (2006). Novi vymohy do spetsialista: poniattia kompetentnosti i kompetensii [New requirements for specialists: the concept of competence and competency]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education in Ukraine*, 2, 84-88 [in Ukrainian].

2. Bibik, N. M. (2010). Kompetentnist i kompetensii u rezultatakh pochatkovoї osvity [The competence and competency in the results of primary education]. *Naukovyi chasopys NPU im. Mykhaila Lomonosova – Scientific bulletin of M. Lomonosov National Pedagogical University*, 17, 71-75 [in Ukrainian].

3. Bondar, S. (2003). Kompetentnist osobistosti – integrovaniї component navchalnykh dosagnen uchniv [Competence personality as an integrated component of student's achievements]. *Biologiya i khimiia v shkoli – Biology and Chemistry at school*, 2, 8-9 [in Ukrainian].

4. Ovcharuk, O. V. (2003). Kompetentnist yak kliuch do formuvannia zmistu osvity [Competencies as a key to the formation of educational content]. *Strategiia reformuvannia osvity Ukrainy – Strategy of reforming education in Ukraine*. Kyiv: KIS [in Ukrainian].

5. Golovan, M. S. (2008). Kompetentnist i kompetentnist : dosvid teorii, teorii dosvidu [The competence and ability: experience theory, theory of experience]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education in Ukraine*, 3, 23-28 [in Ukrainian].

6. Buchlova, N. V. (2007). Psikhologo-pedagogichni umovy pidgotovki vchyteliv do formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti uchniv u protsesi pisliadiplomnoi pedagogichnoi osvity [Psychopedagogical conditions of preparation of teachers to the formation of self-educational competence of students in the postgraduate education]. *Naukovyi chasopys Natsionalnogo pedagogichnogo universitetu imeni M. P. Dragomanova – Scientific bulletin of M. Dragomaniv National Pedagogical University*, 7(17), 174-179 [in Ukrainian].

7. Dobriden, A. (2010). Formuvannia samoosvitnoi kompetentnosti maibutnogo vchitelia zasobami

interaktivnogo navchannia. [Formation of self-educational competence of future teachers by means of interactive teaching]. *Problemy pidgotovki suchasnogo vchitelia – Problems of preparing a modern teacher*, 1, 59-64 [in Ukrainian].

8. Ratushinska, A. S. (2012). Rozvitok samoosvitnoi kompetentnosti studentiv VNZ [The development of self-educational competence of university students]. *Gumanitarnii visnyk DBNZ «Pereiaslav-Khmelnytskii derzhavnyi pedahohichnyi universitet imeni Hrihoriia Skovorody» : zbirnik naukovikh prats – Humanitarian bulletin of Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University named after G. Skovoroda: collection of scientific works*, 26, 258-263. Pereiaslav-Khmelnytskyi [in Ukrainian].

9. Soroboghatova, T. S. (2011). Razvitie samoobrazovatelnoi kompetentnosti u budushchego uchitelia informatiki [The development of self-competence at the future teacher of computer science]. *Pedagogichskoe obrazovanie v Rossii – Pedagogical education in Russia*, 4, 206-210 [in Russian].

10. Fedorenko, O. G. (2014). Sutnist i struktura samoosvitnoi kompetentnosti maibutnegho uchitelia tekhnologii [The essence and structure of self-educational competence of future teachers of technology]. *Visnyk KhDAK – Bulletin of CDAC*, 43, 276-281 [in Ukrainian].

11. Khazlakova, L. A. (2012). Model formirovaniia samoobrazovatelnoi kompetentnosti uchitelia angliiskogo yazyka. [The model of formation of self-competence of English language teacher]. *Molodoi uchenyi – Young scholar*, 3, 423-427 [in Ukrainian].

12. Yemelianova, D. V. (2011). Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchiteliv gumanitarnykh dystsyplin do samostiinoї roboty v umovakh kredytno-modulnoho navchannia [Forming readiness of future teachers majoring in humanities to independent study in the conditions of credit-module studies]. *Candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Дарья Владимировна Емельянова,
кандидат педагогических наук, доцент кафедры западных
и восточных языков и методики их обучения,

Людмила Аврамович,
студентка физико-математического факультета,
Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ САМООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ

Национальная доктрина развития образования Украины в XXI веке определила, что главной целью системы образования является создание условий для развития и самореализации каждой личности, обеспечение высокого качества образования выпускникам средней и высшей школы. Как перспективное направление обновления образования, соответствующее современным требованиям, следует рассматривать компетентностный подход. Внедрение компетентностного подхода позволяет соединить цели образования и профессиональной деятельности, перейти от воспроизведения знания к его применению и организации профессиональной деятельности. Обучение иностранному языку на неязыковых специальностях должно способствовать развитию коммуникативной компетенции, формированию такого уровня владения иностранным языком, который позволит использовать его для удовлетворения профессиональных потребностей, реализации личных и деловых контактов, воспитания личности учителя физики, способной к самообразованию. Целью данной статьи является описание особенностей формирования самообразовательной компетентности будущих учителей физики в процессе обучения иностранному (английскому) языку как необходимой составляющей профессиональной компетентности. В качестве методов исследования использовались следующие: тестирование, анкетирование, собеседования. Применение комплекса перечисленных методов позволило определить эффективность внедрения современных информационных технологий как мощного инструмента формирования самообразовательной иноязычной компетентности будущих учителей физики. Как показали беседы, опросы и анкетирование студентов, а также результаты сессии, наличие разработанного студентами в сотрудничестве с преподавателем мультимедийного учебного комплекса по иностранному языку с профессиональным направлением, работа по созданию профессионально направленных проектов предоставили возможность интенсифицировать учебный процесс; реализовать интерактивное взаимодействие между всеми участниками учебного процесса (студент – студент, студент – преподаватель, студент – группа студентов); упростить функции контроля над уровнем знаний, умений и навыков студентов; осуществить постоянный мониторинг успеваемости студентов; сэкономить время на подготовку преподавателя к занятиям и создания раздаточного материала; активизировать формирование самообразовательной иноязычной компетентности будущих учителей физики. Эффективность использования информационных компьютерных технологий в процессе обучения иностранному языку студентов-будущих учителей физики с целью формирования самообразовательной иноязычной компетентности свидетельствует о необходимости их применения в дальнейших исследованиях на других специальностях.

Ключевые слова: компетентность, самообразовательная иноязычная компетентность, формирование, будущие учителя физики, самообразование.

Daria Yemelianova,
PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor,
Department of Western and Eastern Languages and Methods of their Teaching
Liudmyla Avramovych,
Student, Faculty of Physics and Mathematics,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynskiy,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

FORMATION OF PHYSICS TEACHERS' FOREIGN LANGUAGE SELF-EDUCATIONAL COMPETENCE

Ukrainian National Doctrine of educational development in the 21st century has determined that the main purpose of education is to create the conditions for the development and self-realisation of every person, ensuring a high quality of education to graduates of schools and universities. The competence-based approach is considered as a perspective direction of renewal of the education which would meet the modern requirements. The implementation of the competence-based approach combines the purposes of education and professional activities. Teaching a foreign language to students majoring in non-linguistic specialties should contribute to the development of their communicative competence, the formation of such a level of language skills, which meets the professional requirements, which is high enough to establish personal and business contacts, etc. The article is aimed at describing the peculiarities of the formation of future Physics teachers' self-

competence in the process of teaching a foreign language (English) to them as an essential component of their professional competence. The following methods were used in the study: testing, questionnaires, interviews, etc. Their application has made it possible to determine the effectiveness of the implementation of modern information technologies as a powerful tool of foreign language self-educational competence of the future teachers of Physics. The multimedia educational complex in a foreign language with professional direction developed by students in collaboration with the teacher, as well as work on the creation of a professionally designed project provided an opportunity to intensify the educational process; implement interactive communication between all participants of the educational process (student - student, student - teacher, student - a group of students); simplify the academic performance rating; carry out continuous monitoring of students' progress; save time spent by a teacher on preparing for classes and creating handout; activate the formation of self-educational foreign language competence of the future teachers of Physics. Effective use of information computer technologies in the process of teaching foreign languages to students promotes the development of their self-education competence, which confirms the necessity of carrying out further studies at other non-linguistic specialties.

Keywords: foreign language self-educational competence, formation, future teachers of Physics, self-education.

Подано до редакції 25.10.2016

Рецензент: д. пед. н., проф. Т. М. Яблонська

УДК: 371.13+37.015.3+372.4

Оксана Павлівна Ноздрова,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті представлено досвід організації проблемного навчання з використанням дидактичних ігор у процесі проходження педагогічної практики майбутніми учителями початкової школи. Аналізується сутність та роль проблемних методів навчання у формуванні професійно-творчого потенціалу майбутнього вчителя початкових класів та розглядаються особливості застосування проблемних дидактичних ігор, ситуацій для розвитку пізнавальної активності молодших школярів. Доведено, що проблемне навчання забезпечує якісне засвоєння основ наук, розвиток пізнавальної самостійності та творчих здібностей учнів, сприяє активізації навчальної та науково-дослідної роботи студентів.

Ключові слова: проблемне навчання, проблемні дидактичні ігри та ситуації, педагогічна практика, професійно-творчий потенціал майбутнього вчителя початкових класів.

Сучасний етап розбудови національної системи освіти підвищує вимоги до підготовки педагогів. Розв'язання цих завдань забезпечується поєднанням фундаментального науково-теоретичного та практично-методичного напрямів. Однією з форм цього поєднання виступає педагогічна практика – невід'ємна частина всього навчально-виховного процесу підготовки майбутнього фахівця початкової школи. Але вона сама потребує пошуку ефективних форм і методів її організації та проведення.

Прагнучи якомога краще проводити педпрактику та підготувати майбутнього спеціаліста до наступної діяльності, ми звернулися до проблемного навчання і використали його на педагогічній практиці студентів.

Практика засвідчила, що, оволодіваючи навичками проблемного навчання, студенти поступово переносять їх у свою практичну діяльність, навчаючи дітей умінь самостійно здобувати знання, робити вибір на користь активної діяльничної позиції в їх опануванні.

Одним із засобів піднесення пізнавальної активності учнів початкових класів є введення у педагогічну практику проблемного навчання, в основі якого лежить створення, виявлення школярами проблемних ситуацій, визначення і формування проблеми та її розв'язання учнями самостійно або під керівництвом учителя [1]. Доведено (І. Лернер, В. Лозова, В. Матюшкін, М. Махмутов), що проблемне навчання забезпечує якісне засвоєння основ наук, розвиток пізнавальної самостійності та творчих здібностей учнів. Саме за проблемного навчання діти самі здобувають нові знання, в них виробляються навички розумових операцій і дій, розвивається увага й увчлення, формується здатність відшукувати нові способи дій розв'язування проблемних завдань [3].

Зауважимо, що елементи проблемності використовуються в початкових класах, але, на жаль, ще недостатньо. На нашу думку, це пов'язано з тим, що інтенсивна пошукова діяльність не завжди посилює